

Informatienota voor de raad

Datum 17 februari 2022

Onderwerp	Varend Ontgassen: Toezegging 675: juridische verkenning.
Versienummer	V 0.5

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant C. Blanken/P. van den Broek
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon 038 498 4181
Email C.Blanken@zwolle.nl
Bijlagen 1 Juridische verkenning Varend Ontgassen binnenvaartschepen
2 GGD Advies Varend Ontgassen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De juridische verkenning Varend Ontgassen binnenvaartschepen.
2. Het GGD-advies m.b.t. de gezondheidsrisico's voor Zwolle.
3. Het voornemen om het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat te verzoeken een landelijk verbod op varend ontgassen zo spoedig mogelijk in te voeren.

Datum

17 februari 2022

Inleiding

Op 29 november 2021 heeft uw raad mondelingen vragen (MV4-1) gesteld over de gezondheidsrisico's van varend ontgassen op de IJssel. Tevens heeft u gevraagd of het mogelijk is een gemeentelijk verbod in te stellen, voorafgaand aan het landelijk verbod dat in 2024 van kracht wordt. Bij het varend ontgassen ontdoet een binnenvaartschip zich van de - vaak benzeenhoudende - damp uit de ladingtank.

De vragen zijn op 29 november 2021 mondeling beantwoord. De wethouder heeft toegezegd (toezegging 675) dat er een juridische verkenning naar de mogelijkheden van een gemeentelijk verbod wordt uitgevoerd.

We hebben in lijn met uw vragen onderzocht of het mogelijk en noodzakelijk is om - voorafgaand aan het landelijk verbod - een gemeentelijk verbod in te stellen. In deze informatienota worden de resultaten van deze juridische verkenning beschreven. Tevens worden de resultaten van een GGD onderzoek naar de gezondheidsrisico's op Zwols grondgebied toegelicht.

Kernboodschap

Varend ontgassen op de IJssel ter hoogte van Zwolle vindt zeer incidenteel plaats. Onderzoek van de GGD heeft uitgewezen dat varend ontgassen geen ernstige gezondheidseffecten tot gevolg heeft voor omwonenden nabij de IJssel. Een analyse van wet- en regelgeving wijst uit dat de gemeente bevoegd is om een gemeentelijk verbod in te stellen op varend ontgassen. Echter, de gemeente is niet bevoegd om handhavend op te treden tegen een overtreding van dit verbod. De IJssel is namelijk een rijkswater, waarvoor de handhavende taak bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat ligt. Het Rijk legt daarbij niet direct de prioriteit bij handhaving op de IJssel. Er zijn vaarwegen met een grotere prioriteit op dat vlak. Omdat er geen ernstige gezondheidseffecten bij omwonenden te verwachten zijn, er binnen afzienbare tijd een landelijk verbod van kracht wordt en een gemeentelijk verbod niet handhaafbaar is, is het advies van het college geen gemeentelijk verbod in te stellen. Wel gaat het college het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat verzoeken het landelijk verbod op varend ontgassen zo spoedig mogelijk in te voeren. Wij doen dit samen met de Overijsselse riviergemeenten.

ToelichtingHet gezondheidsrisico

De GGD heeft een risicobeoordeling uitgevoerd voor het varend ontgassen op Zwols grondgebied. De IJssel ligt niet op de vaarroute tussen de belangrijke landelijk chemieclusters Antwerpen, Rotterdam en Amsterdam (CE-Delft, 2016, 2017) waardoor het varend ontgassen naar verwachting zeer incidenteel plaatsvindt. Bovendien geldt er op dit moment al een verbod op minder dan 500 meter van de bruggen waardoor er feitelijk op een deel van de Zwolse IJssel al een verbod geldt.

Uit de berekeningen blijkt dat tijdens het ontgassen geen ernstige gezondheidseffecten bij omwonenden te verwachten zijn. Verder blijkt dat, afhankelijk van het weer en de stabiliteit van de atmosfeer, benzeen in de buitenlucht goed te ruiken is tot een afstand van 250 tot 500 m vanaf de rivier. Eventuele lichte, en omkeerbare gezondheidseffecten kunnen in de buitenlucht optreden tot een afstand van 90 tot 175 m vanaf de rivier.

Het juridisch kader

Of de gemeente Zwolle bevoegd is om een verbod op varend ontgassen op de IJssel in te stellen, hangt af van de vraag of een dergelijk verbod al is neergelegd in een hogere regeling die hetzelfde doel beoogd. Op Europeesrechtelijk niveau is er een overeenkomst gesloten voor het internationaal

Datum

17 februari 2022

vervoer van gevaarlijke stoffen over binnenwateren, het ADN, waarin een verbod op het ontgassen dicht bij bruggen en sluizen en in dichtbevolkt gebied is neergelegd. Deze overeenkomst is in Nederland geïmplementeerd via de Wet vervoer gevaarlijke stoffen. Daarnaast ligt er een internationaal verdrag gesloten over de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn en binnenvaart, het CDNI. Hierin is wel een verbod op varende ontgassen opgenomen. Dit is al verwerkt in het Scheepsafvalstoffenbesluit. Dit verbod zal naar verwachting rond 2024 in werking treden, zes maanden nadat het laatste land het verdrag heeft geratificeerd. Zodra het Scheepsafvalstoffenbesluit in werking zal treden, ligt er dus een hogere regeling met hetzelfde doel en is de gemeente niet langer bevoegd om een verbod in te stellen.

De provincie Overijssel is ook al bezig geweest met dit vraagstuk en heeft er bewust van afgezien om een dergelijk verbod in haar verordening op te nemen. Behalve het aanstaande nationale verbod heeft voor de provincie meegewogen dat er in Overijssel geen gevallen bekend zijn van varende ontgassen van binnenvaartschepen. Daarvoor heeft de provincie zich gebaseerd op onderzoek en navraag bij de binnenvaartsector, de vereniging Schuttevaer en de scheepvaartmeester van Rijkswaterstaat.

De IJssel is een rijkswater. Dat betekent dat de gemeente geen handhavende bevoegdheid heeft om tegen de overtreding op te treden, zou die worden geconstateerd. Daarnaast is het nodig terug te vallen op operationele diensten (de Inspectie Leefomgeving en Transport, Rijkswaterstaat, de politie en de havendiensten) om een overtreding te constateren. Juist omdat het varende ontgassen maar zeer incidenteel voorkomt op de IJssel, is het niet logisch en te verwachten dat deze capaciteit op de IJssel wordt ingezet.

Consequenties

n.v.t.

Financiën

n.v.t.

Communicatie

Er is contact met de Overijsselse riviergemeenten en de provincie Overijssel. Wij bereiden samen een brief aan het ministerie voor waarin wij het ministerie van IenW verzoeken haast te maken met de invoering van het landelijk verbod op varende ontgassen.

Vervolg

De brief aan het ministerie van I en W wordt met uw raad gedeeld.

Openbaarheid

Ja.

Datum 17 februari 2022

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer